

ЯРОШЕНКО Артем,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного
права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДОГОВОРУ КОНСАЛТИНГУ

Протягом досить тривалого часу правове дослідження питання надання консультаційних послуг не викликало належного інтересу в цивільно-правовій доктрині. Ситуація, що склалася пояснюється в першу чергу станом української економіки, яка є наслідком та несе відповідний слід колишньої командно-адміністративної системи, за якої велика частина відповідних послуг надавалася на безоплатній основі.

Поступовий перехід від постіндустріального до інформаційного суспільства зумовив різке зростання попиту на інформаційні та консультаційні послуги, і сформував нові погляди на роль інформації в розвитку суспільства. Однак, ні в науковій правовій літературі, ні в нормативно-правових актах досі немає єдності думок у розумінні змісту договору консалтингу та консультаційних послуг, порядку і принципів їх надання.

Як слушно зазначає Г. Б. Яновицька, Цивільний кодекс України не містить правової регламентації договору про надання консалтингових послуг. Проте, принцип свободи договору надає сторонам право самостійно врегульовувати ті відносини, які не визначені в цивільному законодавстві, а також відійти від його положень, крім випадків, коли обов'язкове застосування актів цивільного законодавства прямо передбачено чи прямо впливає зі змісту й суті відносин між сторонами [1].

Український законодавець, прийнявши нову редакцію Цивільного кодексу України від 16.01.2003 № 435-IV, надав зобов'язанням про надання послуг нормативний характер, виділивши оплатне надання послуг в якості самостійного правового інституту, що об'єднує ряд типових договорів. Разом з тим запропонована законодавцем договірна модель містить лише загальні положення, які можуть застосовуватися до суспільних відносин. Тлумачення таких правових положень вказує на їх явну недостатність для належного ефективного регулювання договору консалтингу та консультаційних послуг.

Так, Цивільний кодекс України закріплює поняття договору про надання послуг. Згідно частини 1 статті 901 Цивільного кодексу, за договором про надання послуг одна сторона (виконавець) зобов'язується за завданням другої сторони (замовника) надати послугу, яка споживається в

процесі вчинення певної дії або здійснення певної діяльності, а замовник зобов'язується оплатити виконавцеві зазначену послугу, якщо інше не встановлено договором [2].

Визначення «консультаційна послуга» складається зі змісту складових її дефініцій – власне «послуга», а також «консультація», щодо яких у правовій доктрині не вироблені загальні теоретичні підходи. На основі проведеного аналізу теоретичних концепцій поняття «послуга», можна стверджувати, що розглянута дефініція належить одночасно до двох наукових сфер – економіки та права. Відзначимо, що в правовій доктрині дії (діяльність), згруповані за наявністю виділених властивостей послуги (незбережуваність, нестійкість її якості) і ознакою відсутності речового результату, дозволяють відмежовувати їх від робіт і кваліфікувати саме як надання послуг. Варто акцентувати увагу на тому, що як для робіт, так і для послуг дія (діяльність) послугодавця повинна привести до певного результату. На підставі вищезазначеного можна зробити висновок, що послуга і бажаний від неї результат (мета) є взаємозалежними категоріями.

Теоретичний та практичний інтерес становить питання визначення порядку оплати в договорі надання консультаційних послуг. Загальновідомим є факт, що у світовій практиці прийняті в основному чотири форми оплати: погодинна, фіксована, оплата як відсоток від вартості об'єкта консультування та комбінована форма оплати. Найбільш розповсюдженою є комбінована форма оплати, яка передбачає «премію за результат», що, має на меті стимулювання консультантів до досягнення надання послуги максимальної якості. Однак, варто відзначити, що в науці цивільного права не склалося єдиного розуміння щодо допустимості зобов'язань з надання послуг із гарантією результату. Наразі поширеною є практика визнання неприпустимими договірних умов, що ставлять розмір оплати в залежність від судових рішень або рішень інших органів державної влади, які будуть прийняті в майбутньому. На нашу думку, було б правильніше вважати допустимим включення в договір положення, що передбачає додаткову винагороду за позитивний результат, за умови, що воно не буде суперечити основам правопорядку та суспільній моралі.

Консалтинг – це поняття ринкової економіки, а отже, його необхідно розглядати як послугу, яка може бути надана професійним консультантом у вирішенні проблем стосовно управління, маркетингу, інвестування, розвитку персоналу тощо. Такі послуги переважно надаються на платній основі. Дана діяльність має відбуватися в рамках чинної нормативно-законодавчої бази. Варто відзначити, що сама природа консалтингових послуг дозволяє зробити висновок про більш широку сферу його використання крім сфери економіки та соціології.

Таким чином, під поняття «консалтинг» можна підвести переважну більшість послуг, що надаються компанії-замовнику. Однак мета або результат будь-якої послуги зводиться до одного – допомогти замовнику

здійснити необхідне впровадження якісних змін, інновацій, провести оптимізацію бізнес-процесів.

Список використаних джерел:

1. Яновицька Г. Б. Споживач-замовник як сторона договору консалтингу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція.* № 31. 2018. С. 92–94.
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України.* 2003. № 40. С. 356.

АНДРІЄВСЬКА Людмила,
старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

**ПРОБЛЕМАТИКА ОЦІНКИ ДОКАЗІВ У СУДІ АПЕЛЯЦІЙНОЇ
ІНСТАНЦІЇ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ**

Актуальним питанням на сьогоднішній день постає питання оцінки доказів у суді апеляційної інстанції в цивільному судочинстві, з огляду на те, що якщо стороною подано докази, які могли бути подані до суду першої інстанції проте без поважних причин цього не було здійснено, то вони не приймаються судом апеляційної інстанції. Більш того, така позиція постає також щодо подання доказів до суду касаційної інстанції.

Доказування в суді апеляційної інстанції має свою специфіку, що обумовлено сутністю та значенням апеляційного провадження. Апеляційний суд досліджує лише ті докази, які судом першої інстанції були дослідженні з порушенням встановленого порядку або в дослідженні яких було неправомірно відмовлено. ЦПК України встановлює також можливість подання до суду апеляційної інстанції нових доказів. Апеляційний суд досліджує нові докази, якщо їх неподання до суду першої інстанції було зумовлено поважними причинами. Встановлення обмежень, умов щодо здійснення вказаного права в ЦПК України свідчить про закріплення в національному законодавстві неповної апеляції [1, с.492].

Чинний ЦПК України закріплює можливість подачі нових доказів до суду апеляційної інстанції та їх дослідження. Суд апеляційної інстанції може встановлювати нові факти, досліджувати нові докази, а також докази, які, на думку осіб, що беруть участь у справі, судом першої інстанції досліджувались із порушенням встановленого ЦПК порядку. Наприклад, суд послався на докази, які, як вбачається з протоколу судового засідання, судом не оголошувались і не досліджувались, на що звертає увагу скаржник; свідки були допитані судом у порядку встановленим ЦПК України.